

איך יודעים שבא אביב / דתיה בן-דור

איך יודעים שבא אביב?

מסתכלים סביב סביב
ואם רואים שאין בצ' בשבילים
ואם רואים שנעלמו המעילים
ואם פרג וגם חרצית
לכבוד החג קשטו ארצי
אז יודעים, אז יודעים
שבא אביב שבא אביב
אז יודעים שבא אביב.

איך יודעים שבא אביב ?

מסתכלים סביב סביב
ואם רואים המון נדים חרוצות
נושאות סלים כבדים עם נין ומצות.
ואם שרים "שמחה רבה
אביב הגיע פסח בא"
אז יודעים אז יודעים
שבא אביב שבא אביב
אז יודעים שבא אביב.

משימות

1. סמנו את **מילות השאלה** בצבע אחד, ואת **מילות התנאי** בצבע אחר.
2. בחרו את אחד הסימנים של האביב המופיעים בשיר, וציירו אותו.
3. הוסיפו בית לשיר. הכניסו בו סימני אביב שהמשוררת דתיה בן-דור לא כתבה עליהם.
4. כתבו חוויה הקשורה באביב.
5. הביאו צילומים מתקופת האביב וצרו **קולז' כיתתי**.

שְׁלוֹשֶׁת הַרְגָּלִים וּמָה שְׂבִינֵיהֶם

פֶּסַח הוא החג השני שבו נהגו לעלות לרגל לבית המקדש שהיה בירושלים. גם ב**ספוח** וגם ב**שבועות** היה נהוג לעשות זאת, לכן שלושת החגים נקראים שלושת הרגלים. שלושת החגים הללו קשורים בעוד אופנים:

שלושת הרגלים חלים בתקופות שונות במהלך השנה, ובהתאם לכך יש להם קשר שונה לעבודה המקלאית. **ספוח** נחג בתקופת האסיף, **פֶּסַח** נחג בתקופת האביב, **שבועות** נחג עם בוא הקיץ, בעת הקציר.

הספוח שמשה את בני ישראל כמשכן ארעי (לא-קבוע), כבית זמני, בנדודיהם במדבר. וזהו גם שמו של אחד המקומות שבני ישראל עברו בו זמן קצר לאחר שעזבו את ארץ גושן במצרים.

ערב **פֶּסַח** הוא ליל מפת הבכורות, הוא היום שבני ישראל עזבו את מצרים והחלו את מסעם להשתחרר מקבלי העבדות ולהתגבש כעם חפשי.

השבועות הם שבועת השבועות, ארבעים ותשעה ימים בדיוק, בהם הלכו בני ישראל במדבר עד שקבלו את התורה במעמד הר סיני.

התקופה שבין פֶּסַח לבין חג שבועות היא התקופה של **ספירת העמר**.

פֶּסַח נקרא כך כי האל "פֶּסַח על-בתי בני-ישראל במצרים, בנגפו את מצרים ואת-בתינו הציל" (שמות י"ב, כ"ז). "לפסח" על משהו הכונה היא "לדלג". האל דלג על כל הבתים שמשקופיהם נצבעו בדם, כדי שמפת הבכורות תעבור מעל בתיהם של העבריים.

פֶּסַח נִקְרָא גַם חַג הַחֵירוֹת. תַּחֲלָה יָצְאוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְחַפְּשֵׁי בְּצוּרָה פִּיזִית
וְאַחַר-כֵּן הַחֵלוּ לַגִּבּוֹשׁ חֵירוֹת פְּנִימִית.

משימות לפסח

שימו לב שלא תפסחו על אף שאלה...

1. קחו בריסטול חלק, וציירו את קווי המתאר של כף רגלכם. גזרו את הצורה שהתקבלה. רשמו בתוכה את כל הדברים שחג הפסח מייצג עבורכם.

2. גם בכיתה עושים סדר: נקו את השולחנות שלכם, את המגירות ואת הארונות, וחושו בריח הניקיון והאביב שמסביב.

3. בואו נגלה מה ידוע לכם על החג:

א. מי הן הדמויות המרכזיות בחג זה?

ב. מהם המנהגים שנעשים לפני החג ובחג עצמו?

ג. בחג הפסח נוהגים לקרוא בהגדה לזכר הניסים הרבים שבזכותם הצליח העם העברי לצאת ממצרים.

באילו ניסים מדובר?

ד. מהו אֶפִיקוֹמֹן?

ה. בהגדה מצויים חלקים שונים שבאים לשמר את הזיכרון של אותם הדורות שלא ידעו מהי עבדות.

מדוע כה חשוב לשמר את הזיכרון על תקופה בה היינו עבדים?

4. כתבו על ליל הסדר המסורתי שלכם. מי בדרך כלל מגיע? כיצד מתלבשים? אצל מי הוא בדרך כלל נערך? לאילו רגעים אתם מצפים מערב זה?

5. מתוך ההגדה של פסח

כְּנָגַד אַרְבָּעָה בָּנִים דְּבָרָה הַתּוֹרָה: אֶחָד חָכָם, וְאֶחָד רָשָׁע, וְאֶחָד תָּם, וְאֶחָד שְׂאֵינוֹ יוֹדֵעַ לְשֵׁאוֹל.

חָכָם מָה הוּא אוֹמֵר? מָה הָעֲדוּת וְהַחֲקִים וְהַמְשַׁפְּטִים אֲשֶׁר צִוָּה ה' אֱלֹהֵינוּ אֶתְכֶם. וְאֵף אֶתָּה אָמַר לוֹ כְּהִלְכוֹת הַפֶּסַח: אֵין מִפְטִירִין אַחַר הַפֶּסַח אֲפִיקוּמָן.

רָשָׁע מָה הוּא אוֹמֵר? מָה הָעֲבוּדָה הַזֹּאת לָכֶם. לָכֶם - וְלֹא לוֹ. וְלִפִּי שְׁהוּצִיא אֶת עֲצָמוֹ מִן הַכָּלל כְּפָר בְּעֶקֶר. וְאֵף אֶתָּה הִקְהָה אֶת שְׁנָיו וְאָמַר לוֹ: בְּעִבּוֹר זֶה עָשָׂה ה' לִי בְּצִאתִי מִמִּצְרָיִם. לִי וְלֹא לוֹ. אֵלוֹ הִיָּה שָׁם, לֹא הִיָּה נִגְאָל.

תָּם מָה הוּא אוֹמֵר? מָה זֹאת? וְאֶמְרָת אֱלֹיוֹ: בְּחֻזֵּק יָד הוּצִיאָנוּ ה' מִמִּצְרָיִם מִבֵּית עֲבָדִים.

וְשְׂאֵינוֹ יוֹדֵעַ לְשֵׁאוֹל - אֶת פֶּתַח לוֹ, שְׁנֹאמֵר, וְהַגְדָּת לְבָנָךְ בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר, בְּעִבּוֹר זֶה עָשָׂה ה' לִי בְּצִאתִי מִמִּצְרָיִם.

- א. מי הם ארבעת הבנים?
- ב. מדוע הם שואלים שאלות?
- ג. עם איזה מהבנים אתם מזדהים? מדוע?
- ד. על מי מוטלת האחריות לענות להם?
- ה. כל הבנים שואלים שאלות, מלבד בן אחד. כיצד יש לנהוג עמו?
- ו. האם יש מקום נוסף בהגדה בו שואלים שאלות? כתבו היכן.
- ז. לשאלות בהגדה יש מקום מכובד וחשוב. מי ששואל שאלות, בדרך כלל מעורב יותר בנעשה סביבו, ומי שנשאר אדיש לנושא מסוים, לעתים לא לומד דברים חדשים על עצמו ועל אחרים.
- ח. האם אתם מסכימים עם טענה זו? נמקו את תשובתכם.
- ח. את ההגדה של פסח קוראים מדי שנה, והיא איננה משתנה. אילו אמירות או קטעים יש בהגדה, שהם מתאימים גם לתקופתנו?

אַרְבַּעַה אַחִים / נַעְמִי שָׁמֶר

וְזֶה שֶׁלֹּא יָדַע לְשֹׂאֵל	בְּיוֹם בְּהִיר וְנִהְדָּר
לָקַח אֶת הַיָּפֶה מְכַל	יָצְאוּ מִתּוֹךְ הַהֲגָדָה
שֶׁלֵב יָדוֹ בְּתוֹךְ יָדָהּ	חָכָם וְתָם, רָשָׁע גְּדוֹל
וְחִזַּר אֶתְּהָ לַהֲגָדָה	וְזֶה שֶׁלֹּא יָדַע לְשֹׂאֵל
לֶאֱן הוֹבִילוּ הַדְּרָכִים?	וְכַשְׁאֲרַבְּעַת הָאֲחִים
הֵיכֵן אֲרַבְּעַת הָאֲחִים?	יָצְאוּ לְנוֹעַ בְּדְרָכִים
בְּשִׁיר שֶׁלְנוּ יְדִינִי	מִיָּד מְכַל אֲרַבְּעַת רוּחוֹת
אֲסוּר לְשֹׂאֵל יוֹתֵר מִיָּדִי!	פְּרָחִים הִגִּיעוּ וּבְרָכוֹת
	פָּגַשׁ חָכָם בְּחַכְמָה
	אָהַב הַתָּם אֶת הַתְּמִימָה
	וְהָרָשָׁע בְּתוֹר אִשָּׁה
	תִּפְסַס מְרַשְׁעַת אֵימָה

משימות

1. מדוע שינתה נעמי שמר את סדר הופעת הבנים בשירה?
2. האם הבן "שאינו יודע לשאול" מצטייר בשיר אחרת?
3. מהו ההבדל המרכזי בין השיר לבין המדרש?
4. מדוע הבית האחרון התולֵי (מצחיק מעט)?
5. בסוכות יש ארבעה מינים: אתרוג, לולב, הדס, ערבה. בפסח יש ארבעה אחים: חכם, רשע, תם, שאינו יודע לשאול. נסו להתאים ביניהם, והסבירו כיצד התאמתם ביניהם.